

Et rundstykke med strøsukker på

Taler

Emil Løvlien

Dato

4 februar 1958

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Trontaledebatt (1)

- 1 Under debatten hittil skulle en tro at det ikke var særlig store motsetninger, iallfall er det hittil ikke brukt noen atomvåpen i debatten. Man har inntrykk av at det er bare gammeldags pil og bue, og armen som har spent buen har ikke vært særlig sterk.

5

- Trontalen som Regjeringen har lagt fram, har en tendens også i år til å være lengre enn vi var vant til før, men jeg vil si, heller mindre innholdsrik. Og formuleringene er svært svømmende og lite forpliktende. Men av en rad dokumenter som er lagt fram fra regjeringspartiet gjennom det siste halvåret -
- 10 jeg sikter til langtidsprogrammet, til valgprogrammet i fjor høst, til Nasjonalbudsjettet og nå til trontalen - får man et fullgyldig bilde av Regjeringen og Regjeringens parti, og den politikk som de akter å føre i dette år og årene fremover.

- 15 Jeg tror da at en samlet karakteristikk etter mitt skjønn av denne politikken må bli at regjeringspartiet har sunket ned til en jevn småborgerlighet som foreslår en rekke mindre reformer, så her og så der, men jeg vil si at enhver sosialistisk tendens, sågar i disse programmene, er forsvunnet. Det er vel også karakteristisk at det framlegget fra Sosialiseringskomiteen som skulle fram på Arbeiderpartiets
- 20 landsmøte i mai i fjor, ble lagt på is, og sannsynligheten taler for at det vil avgå ved en stille død.

- Men jeg tror at med den styrke som Arbeiderpartiet har i denne sal og i folket, er det av den største betydning at vi har noenlunde klart for oss hva
- 25 regjeringspartiet vil, hvorhen partiet går, og jeg tror at det ikke bare for den enkelte representant her har interesse, men også for folket i sin helhet.

30 Nå har enkelte høire-organer, og i dag hr. Kjøs, ført i marken det argument at det foregår en stille sosialisering her i landet under Arbeiderpartiets ledelse. Men da tror jeg at hr. Kjøs og andre fra Høire ikke vet hva sosialisering er for noe. Det er vel det som får dem til å falle tilbake til en slik uriktig betegnelse på de tiltak som er gjort fra Regjeringens og Arbeiderpartiets side.

35 Jeg vil nevne et par eksempler på hvor veldig nøysomt Arbeiderpartiet er blitt når det gjelder spørsmålet om sosial utvikling, om sosial revolusjon. Vi fikk det i forbindelse med det forslag som er lagt fram til avtale mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet, og det stod lørdag i en lederartikkel på første side i Arbeiderbladet - artikkelen konkluderer med det: «Slik varsler årets
40 tariffrevisjon om to store sosiale revolusjoner.» Disse to store sosiale revolusjoner er at man om 13 måneder, hvis forslaget blir vedtatt, skal gjennomføre en forkortelse av arbeidsuka fra 48 til 45 timer, og likeledes nå skal utarbeide et forslag til bedriftspensjonering som skal legges fram i løpet av tre år. Dette er karakterisert som store sosiale revolusjoner. Da forekommer det meg at
45 det er kommet inflasjon i språkbruken i slik en grad at det direkte villeder opinionen.

Jeg vil i denne forbindelse også henlede oppmerksomheten på det krav som Landsorganisasjonen reiste i et brev av 29. september 1953 til Kommunal- og
50 Arbeidsdepartementet om utredning av spørsmålet om 40 timers arbeidsuke. Jeg skal ikke nærmere gå inn på det nå, og jeg er fullt klar over at det ble reist 14 dager før stortingsvalget den gang, og hadde sin bestemte hensikt, nemlig å være et godt agn til lønnstakerne. Men hva vil så det bli, når det å forkorte arbeidsuka med tre timer etter at vi nå har hatt 48 timers arbeidsuke i 40 år, er karakterisert
55 som en stor sosial revolusjon - hva vil det så bli om man skal ned til 40 timer, eller kanskje enda lavere? Jeg bare spør. Det skulle være interessant å høre hvilke inflatoriske ord man da vil bruke om det.

Jeg gjentar det jeg sa - at det har viktighet å klargjøre hva Arbeiderpartiet er og
60 hva det vil når det nå sitter med makten i denne sal, og har sittet med regjeringen i 23 år. Da bør man vite det.

Jeg hadde for et par år siden en liten duell med statsministeren i en debatt - jeg tror det var i en trontaledebatt - hvor han sa at Regjeringen ikke ville legge fram
65 forslag om nasjonalisering eller sosialisering som den ikke hadde fullmakt til fra folket i valg. Jeg tillot meg da å spørre statsministeren om han og hans parti ville

70 ha en slik fullmakt. Til det svarte ikke statsministeren noe, men etter det som jeg nå har sett, og av deres program er jeg fullt klar over at Arbeiderpartiet ikke vil ha noen fullmakt i den lei.

75 Jeg vil gjerne si det på denne måten, at 23 års regjeringsmakt har økt kvantiteten av Arbeiderpartiet, men det har katastrofalt minsket og senket den politiske kvalitet, således at de prinsipielle standpunkter, de prinsipielle mål, de prinsipielle retningslinjer, de er fullstendig forsvunnet fra bildet. Deri ligger også forklaringen på det nå er så lite fres i trontaledebatten, og at de borgerlige partier nøyer seg med å ta opp noen mindre spørsmål uten overhodet å reise de prinsipielle problemer.

80 Jeg vil karakterisere det slik at Arbeiderpartiet skritt for skritt har gitt etter for det presset som det naturligvis stadig er under fra de kapitalsterke, som de borgerlige partier først og fremst er representanter for. Det har ytret seg på den måten at man har fått en skrittvis oppgivelse av reguleringspolitikken, at man har fått en utvikling som betyr økende fortjeneste for dem som var velstillet før, mens man på mange måter har fått reist en ganske hardhendt knyttneve fra 85 Regjeringens side overfor lønnstakerne når de har reist sine krav.

Det er talt om den skjeve utvikling. Jeg vil kalle det en skjev utvikling når vi ser at eierinntektene - de andre private inntekter som de karakteriseres i 90 nasjonalbudsjettet - i 1956 er økt med 880 millioner og med 604 millioner i 1957, og er økt til en samlet sum i 1957 på 7 645 millioner i henhold til nasjonalbudsjettet. Eierinntektene går altså stadig opp. På denne bakgrunn forekommer det meg også at det som stadig gjentas, at det ikke er plass for en lønnsøkning, intet har med realiteten å gjøre.

95 Jeg vil også gjerne si at den rentestigning og renteglidning som vi har hatt, bare kan komme de velstilte til gode. Vi har hatt mye bråk om lønnsglidningen, men vi hører lite om renteglidningen.

100 Så har vi prisoppgangen, som har en tendens til å uthule de fastlagte lønninger. Skal vi nå også få en 3-års tariffperiode, forekommer det meg at dette vil tre enda mer markert fram. For å rette opp dette er det min mening - jeg vil gjerne uttrykke det utvetydig og klart - at den politiske maktkonstellasjon som fremgår av folket i valg, langt mer enn før må ta hånd også om den økonomiske utvikling 105 i landet. Det må være riktig at den politiske konstellasjon og makt som fremgår

av folket i valg, har herredømme over kredittgivning, over rentefot og investering. Først da kan man få en planmessig utvikling i landet, disponere de kapitaler som står til rådighet, på en fornuftig måte, og fremme en harmonisk utvikling, og også unngå at man kommer i en situasjon hvor man får arbeidsløshet og produksjonsnedgang.

Derfor mener det parti som jeg representerer, at det er riktig å sette på dagsordenen spørsmålet om nasjonalisering av de store private banker og forsikringsselskaper, som er de viktigste kredittgivende instanser, for at, som jeg sa, den politiske makt på denne måten kan bestemme over kredittgivningen. De økonomiske aspekter på dagens himmel er vel også slike at jeg skulle tro dette spørsmålet aktualiseres i langt høyere grad enn før.

Jeg vil understreke at jeg også på et annet område tror det ville være nyttig og riktig om den politiske ledelse behersket området mer. Jeg tror det ville være riktig om også de store og monopolartede industriforetagender ble overført i statseie, for på denne måten å sikre at de ikke utnytter sin maktstilling til en unaturlig prisoppgang på folkets bekostning. Likeledes ville man på denne måten lettere kunne regulere produksjonen og dermed også sikre en mer kontinuerlig beskjeftigelse.

Jeg vil i denne forbindelse også peke på at jeg synes ikke myndighetene har brukt prisloven tilstrekkelig, iallfall ikke i samsvar med det store spetakkel som var om den i 1953, da den var forelagt Stortinget, og foran valget i 1953. Spesielt når det er spørsmål om prisdannelse, har dette en stor betydning. Vi skal være klar over at i et moderne samfunn som vårt er det ingen fri konkurranse, ingen fri prisdannelse. Det er eventyr som for lengst er foreldet. Her er spørsmål om hvorvidt staten skal regulere eller de private skal regulere. Da gjentar jeg gjerne det slagordet som Arbeiderpartiet førte i marken i 1953, at det må være å foretrekke at staten regulerer i stedet for de private. De tiltak som hittil er foreslått og vedtatt av Stortinget på dette område, er helt utilstrekkelige.

I trontalen er spørsmålet om arbeidsfred og full sysselsetting omtalt gjennom den formulering dette punkt har fått. Jeg gjør oppmerksom på det, fordi det forekommer meg at den formulering en har fått i trontalen nå på dette felt, er nesten stikk motsatt av den man hadde i trontalen i fjor. Da het det at Regjeringen vil

«søke å holde priser og kostnader mest mulig stabile for derved å sikre konkurranseevne og ro i arbeidslivet.»

Men i år heter det i trontalen:

150

«Det er fortsatt den viktigste innenrikspolitiske oppgave å opprettholde og trygge arbeidsfred og full sysselsetting.»

155

Der er altså problemet stillet stikk motsatt, og det må ha en hensikt når de feinschmeckere som utformer trontalen, har funnet at man skal stille det om fra i fjor til i år. I fjor var altså hovedsaken å holde priser og kostnader stabile for derved å sikre ro i arbeidslivet, men nå skal man sikre ro i arbeidslivet for å sikre full sysselsetting. Hva man mener om stabile priser og kostnader, vet jeg ikke, for det har ikke Regjeringen sagt noe om i trontalen. Det må vel også ha en

160 hensikt. Jeg nevner det, fordi jeg synes man her står overfor en snedig formulering som må ha en ganske vidtrekkende betydning. Det er en viktig endring.

165

Når det gjelder prisutviklingen står det ingen ting i trontalen om at man skal søke å holde stabile priser. Men også der har vi i den samme artikkelen i Arbeiderbladet som jeg var inne på, fått en forsmak på hva som vil komme. Det står her:

170

«Situasjonen har vært uhyre vanskelig for Landsorganisasjonens og Arbeidsgiverforeningens forhandlere under dette tariffoppgjøret. De er blitt grundig orientert om myndighetenes syn på subsidiepolitikken og har måttet ta det forholdet med i sine disposisjoner. Det er ikke lett å bygge opp en tariffavtale når man vet at man går inn i en periode med sterk prisstigning.»

175

Nå forekommer det meg at det er ikke bare forhandlerne i tariffoppgjøret som burde vært orientert om dette. Andre talere har vært inne på dette: Hvorfor ikke Stortinget? Burde ikke egentlig Stortinget vært den første instans som ble orientert om Regjeringens syn når det gjelder prisutviklingen? Det henger, som alle vet, nokså nøye sammen med de beløp som Stortinget bevilger til

180

subsidiene, og det forekommer meg at før man orienterer Arbeidsgiverforeningen eller Landsorganisasjonen - jeg har ikke i og for seg noe imot at de blir orientert, det er ikke det - burde vel Stortinget også vært orientert om disse spørsmål. Jeg tror også at de hundretusener av arbeidere, av

185 lønnstakere, som nå ved uravstemning skal ta standpunkt til dette forslaget, også
burde vært orientert om den prisutvikling som Regjeringen tilsikter, og som jeg
forstår da i samsvar med, eller i forbindelse med subsidiespørsmålet.

I trontalen står det, som jeg sa, ingen ting om stabile priser. Tidligere trontaler
190 har jo vanligvis hatt en setning om at det skal søkes holdt et stabilt prisnivå. Og i
fjor het det også at de daværende subsidieordninger skulle opprettholdes. Noen
programuttalelse om stabile priser og opprettholdelse av subsidieordningene er
altså ikke med i år. Nå tror jeg Stortinget har krav på allerede under denne
debatt å få vite fra regjeringshold hvor stor den prisstigningen blir som
195 Regjeringen mener bør komme. Den engangsinflasjonen som vi igjen skal få -
det ser ut som om vi med et par års mellomrom skal ha denne engangsinflasjon -
hvor stor skal den være? Jeg tror også, som jeg sa, at det er av den største interesse
for de lønnstakere som skal stemme over det forslaget som er lagt fram. Jeg tror
ikke vi skal være blinde for at den grense som der er satt for et eventuelt
200 lønnstillegg, altså en prisindeks på 160, faktisk ligger 10 poeng over det som var
utgangspunktet for to år siden, som grunnlag for de nåværende lønninger - som
nå i største monn er prolongert ved det fremlagte forslag. Og det vil altså bety en
stor prisstigning før det vil bli tale om lønnstillegg. Ved tariffoppgjøret for to år
siden ble det av Regjeringen lovet å holde et prisnivå på omkring 150. Det var
205 en forutsetning for tariffoppgjøret den gang. Men nå skal de lønningene som
ble tariffestet den gang stort sett prolongeres - det er bare de lavest lønnede som
skal få et tillegg - mens den røde strek altså flyttes opp til 160. Det er slik at
spørsmålet om lønnskompensasjon for prisstigningen først kan tas opp - og det
uten garanti for at det da blir noen kompensasjon - når indeksen kommer på
210 160. For indeksfamilien betyr spranget fra 150 til 160 en prisøkning på om lag
750 kroner på et år. For å få kompensasjon måtte det da bli gitt et lønnstillegg,
og særlig hvis det da også skal regnes med den skatteøkning man vil få, ville det
bli temmelig stort. Med en indeks på 160 måtte det gis et lønnstillegg på
nærmere 1000 kroner til indeksfamilien, hvis det skulle være kompensasjon for
215 en stigning fra 150 til 160 poeng.

Regjeringens hovedorgan sier at det fremlagte forslaget er et godt forslag, og
man kjører i forgrunnen dette spørsmålet om nedsettelse av arbeidstiden fra 48
til 45 timer i uken fra første mars 1959. Jeg synes ikke det er noe godt forslag.
220 Det er min ærlige overbevisning at dette forslaget er usselt. Det er ingen
kompensasjon for den prisstigningen som har foregått og den som vi står foran.
Det er ingen del til lønnstakerne av den økende produksjon. Men, som jeg

påpekte, utbyttet, eierinntektene, de blir større og større. Vi kan også se det av
225 aksjeselskapene, som i 1957 har vært flittige til å søke Regjeringen om
dispensasjon fra maksimumsgrensen på 6 pst. for utbytte på aksjer. Og
Regjeringen har vært like flittig til å gi denne dispensasjonen, således at for de
400-500 av de største aksjeselskapene som har søkt om dette, er ikke utbyttet 6
pst., men det er 13 pst. i gjennomsnitt. Det tyder ikke på det er så veldig dårlige
230 tider for dem, men at de skulle kunne gi også lønnstakerne, de som skaper disse
verdiene, litt mer.

I trontalen nevnes igjen spørsmålet om full sysselsetting. Men det faktiske
forhold er at vi denne vinteren har flere arbeidsløse enn vi overhodet har hatt
235 noen gang siden krigen. Og man kan vel godt også gjøre det tankeeksperiment,
at hvis vi ikke hadde så mange soldater i uniform, ville antall arbeidsløse vært
enda langt høyere enn de vel 30 000 som vi har; - ihvertfall i midten av denne
måned kommer vi sikkert opp i over 30 000. Nå vil jeg gjerne stille Regjeringen
det spørsmålet: Hvilke tiltak er det man tenker å gripe til for om mulig å sette
240 noen av disse titusener i beskjeftigelse?

Jeg er fullt klar over at man vil kalle det sesongarbeidsløshet, men ihvertfall i det
fylket som jeg er fra, begynner denne sesongarbeidsløsheten å bli temmelig
langvarig. Når skogsarbeidere i hundrevis går ledige bare i det fylket nå midt i
245 sesongen, da kan det ikke egentlig bare være sesongarbeidsledighet det er tale
om. Når Hedmark fylke har fått til disposisjon en halv million kroner til å sette i
gang arbeid for de 3 000 ledige som vi sikkert får - vi har over 2 000 allerede - så
er dette svært lite. Skulle man sette halvparten av disse i beskjeftigelse, ville det
bidrag som er kommet fra staten bety arbeid i ca. 1 ukes tid.

250 Jeg tror det er riktig nå å stille spørsmålet konkret: Hvilke forslag vil Regjeringen
fremme for Stortinget, og hva vil man gripe til for å søke å komme disse tusener,
disse titusener av arbeidsløse til hjelp? Det forekommer meg, slik som et par
andre talere også har vært inne på, at det er nødvendig, ikke minst for å trygge
255 beskjeftigelsen, å se litt lenger fremover og søke å stille midler til disposisjon,
således at man kan møte arbeidsløsheten i de forskjellige deler av landet. Det
dyreste av alt er å la arbeidskraft gå ledig.

Jeg vil antyde at det på et åremål søkes disponert en del midler fra statens side.
260 Det kan ikke her være spørsmål om 5 eller 10 millioner; det må være langt større
beløp, og det skulle være mulig nettopp for å søke å sette i verk slike tiltak som

ikke er uproduktive, men som kan tjene til å bygge ut landet og til å øke produksjonen. På mange områder har vi bruk for produksjonsbedrifter for å utfylle et behov som vi har her i landet. Regjeringen har vært inne på noen, og jeg tror det er andre felter som man også kan tenke seg. Det er nevnt et sterkere tempo i utviklingen av kommunikasjonene, og det vil også være et arbeidsgivende og verdiskapende arbeid for landet. Vi har også et meget stort og påtrengende behov for sosiale institusjoner, det gjelder sykehus, sinnssykehus osv., og det er byggearbeider som burde komme høyt opp på prioritetslisten. I kultursektoren er det på samme måte. Jeg mener, som også andre talere har vært inne på, at det skulle finnes arbeidsoppgaver, hvis man bare vil ta fatt på dem.

En annen formulering i trontalen som er av stor interesse, er dette som Regjeringen gjentar om å spre industrien. Men jeg spør: Hvem kan gjøre dette, hvis ikke staten her går i brodden og søker på en planmessig måte å få plassert industri i de industrifattige distrikter og områder? Jeg er fullt klar over at det da måtte gjøres i nøye samarbeid både med kommuner, med fylkeskommuner og eventuelt med private, men for å kunne klare denne oppgaven tror jeg staten her må gå i brodden.

I en rekke fylker, og jeg tenker ikke minst på det fylke som jeg selv representerer, er eksistensgrunnlaget for tusener og atter tusener av mennesker i ferd med å forsvinne, fordi rasjonaliseringen i jordbruk og skogbruk går i et slikt tempo at det ikke er mulig å finne arbeidsplasser for den ungdom som vokser opp. Forholdet blir da at kommunene blir sittende med utdannelsen av denne ungdommen. Skoleårene tilbringer de der, men så snart de kommer i den alder at de kan yte noe og også skulle kunne gi kommunen skatteinntekter, forsvinner de og må forsvinne fra kommunen og fra distriktet, fordi det ikke er arbeidsmuligheter. Det er iallfall den utvikling vi har i Hedmark fylke i meget stor utstrekning, og jeg ser med stor engstelse på de nærmeste år, hvis det ikke virkelig kan gjøres noe for å reise industri, skape arbeidsplasser og også utbygge kommunikasjonsnett, elektrisk energi osv., som vi har sterkt behov for, ikke minst i dette fylke.

Det er ofte i debatten henvist til at kommunene må gjøre mer, men jeg har den oppfatning at det er ingen utvei. De kan ikke, de makter simpelthen ikke gjøre mer. Kommunene er ikke i stand til virkelig å kunne løse disse problemer uten i samarbeid med staten. Det har vært en tendens til stadig å legge nye bundne utgifter på kommunene. Sosiale, kulturelle, helsemessige og andre gode tiltak

305 blir finansiert ved å lesse over på kommunene bundne utgifter, så disse i stor utstrekning ikke har midler å disponere over. Det betyr i realiteten også slutten på det kommunale selvstyre, når kommunene ikke har økonomiske midler til egen disposisjon.

310 Det har vært slik at man har tenkt: Ja, dette gjelder bare et lite beløp for den enkelte kommune, det klarer de nok. Men når det kommer mange slike små beløp, blir det et problem, eller som en taler en gang sa: Mange små bagateller blir en stor bagatell. I kommunene er det en voksende motstand mot denne belastning, og det er nødvendig med en radikal omlegging, en radikal lettelse for kommunene når det gjelder bundne utgifter. Det foreligger visstnok en stor utredning om dette spørsmålet, men så vidt jeg forstår er sluttresultatet egentlig en flytting fram og tilbake: Det som gis med den ene hånden, tas igjen med den 315 annen. Jeg synes det er påkrevet med tiltak som gir kommunene en virkelig lettelse, og det må skje snart. Det må bli slutt på å belaste kommunene med nye utgifter som rettelig burde dekkes av staten.

320 Det er ellers i trontalen ikke sagt noen ting om renten. Jeg skal heller ikke komme noe særlig inn på den, men jeg synes den renteglidning som nå pågår, og som Finansdepartementet stilltiende også gir seg inn på, er betenkelig. Rentefoten er nå i grunnen kommet så høyt at det burde sies kraftig fra, iallfall burde det være en stopp. Det forekommer meg at avstanden mellom innlån og utlån i bankene begynner å bli mistenkelig stor, og må føre til ekstra store 325 inntekster, spesielt for de store utlånsbankene.

330 Det er en sak, en liten sak kanskje, i denne forbindelse som jeg gjerne vil nevne, og jeg stiller spørsmålet direkte: Hvorfor har Regjeringen gått med på å øke renten i Driftskredittkassen for jordbruket? Det var nemlig en klar forutsetning da vi her i Stortinget i fjor behandlet St. meld. nr. 6 om statsbankene, at renten i Driftskredittkassen ikke skulle settes opp. Før valget glapp det ut et rundskriv om denne sak, og det kom iallfall til en del driftskredittlag. Men under debatten før valget ble innholdet benektet av landbruksministeren, som sa at det var ikke endelig fastlagt av Regjeringen. Men straks etter valget har vi altså fått 335 rentestigningen. Jeg kunne henvise til finanskomiteens innstilling av 22. februar i fjor, hvor finanskomiteen uttrykkelig slår fast at «denne låneinstitusjon» må unntas «fra den foreslåtte renteøkning».

En rekke jordbruksproblemer er blitt nevnt i denne debatt. Jeg har også mange

ankepunkter når det gjelder den nåværende jordbrukspolitikken og den sulteføring av Småbruk- og Bustadbanken som vi har, med for få lån og for små lån. Jeg vil også sette et stort spørsmålstegn ved den måte hvorpå det praktiseres med de 20 millioner som staten har bevilget særskilt til nybygging eller

345 reparasjon av driftsbygg på mindre bruk, idet man stenger ute den vesentligste del av de mindre jordbruk. Det er egentlig mellombrukene som kan nyte godt av dette, og, så vidt jeg vet, trenges det utfylling av hele 9 skjemaer for at man kan søke tilskott av dette beløp på 20 millioner kroner. Jeg vil gjerne også peke på at opprinnelig var det i St. meld. nr. 60 foreslått 30 millioner til dette formål. Det
350 ble skåret ned til 20 millioner, og realverdien er vel nå ikke mer enn 15 i forhold til hva den var den gang forslaget om de 30 millioner kom.

Det er sagt i trontalen at byggevirksomheten i skolesektoren skal utvides, og jeg er enig i det. I den forbindelse vil jeg gjerne peke på at det må være en

355 urimelighet å opprettholde 10 pst.-avgiften på bygg som reises i den kulturelle og sosiale sektor; den er jo en direkte skatt på kommunene. Jeg har sagt det før, og jeg vil gjerne gjenta det, at jeg har i grunnen hverken sett eller hørt om noen skatt som er så meningsløs som denne, at staten beskatter kommunene når de reiser kulturelle og sosiale bygg i samvar med gjeldende lov. Det burde de være
360 fritatt for.

Det er også nevnt at boligbyggingen skal ha høy prioritet. Jeg er enig i det, og må erklære meg enig i den uttalelse som hr. Wikborg kom med om at programmet om 25 000 leiligheter årlig ligger i underkant. Boligdirektoratet har som kjent
365 pekt på at man burde opp i 30 000 leiligheter, og det er også reist krav fra enkelte organisasjoner om å søke å komme over 30 000, ja sågar opp i 35 000, som man jo har vært oppe i, for i hurtigst mulig tempo å overvinne bolignøden.

Det er mange andre spørsmål som man må kunne si litt om. Det er talt om
370 frihandelsområdet, men jeg skal ikke komme nærmere inn på det - det blir det anledning til senere. Men det er et forhold som jeg tror det er verdt å observere i forbindelse med denne sak. Som vi alle ser, er det antydning til en øket handelskrig i samband med det fellesmarked som de 6 landene har gått inn for. Utvides dette til et frihandelsområde i Vest-Europa - hvor eventuelt også vårt
375 land skulle være med - kan man vel frykte for lignende tiltak fra andre deler av verden, slike som vi allerede har sett at araberstatene har drøftet, for å verge seg, som de sier, mot de fremstøt som da gjøres fra dette frihandelsområde og fellesmarked. Jeg tror det er overordentlig viktig å være merksam på dette,

380 således at man ikke innretter seg slik at den handelspolitiske krig skjerpes. Det må vel være en oppgave å søke å utjevne motsetningene. Jeg tror det også har stor betydning for spørsmålet om å bevare fred og fordragelighet mellom landene.

385 I forbindelse med denne debatt er også valgresultatet blitt nevnt. Representanten Wikborg, og også hr. Røiseland, klaget over valgordningen. Jeg har inntrykk av at iallfall Kristelig Folkeparti har fått føle en snert av det urimelige valgordning som vi fremdeles har, og da begynner det å synge ut. Så lenge det bare gikk ut over kommunistene, var det ikke så farlig. Men jeg vil
390 gjerne peke på, både for hr. Wikborg og hr. Røiseland, at det fremdeles er kommunistpartiet som er underrepresentert i denne forsamling, idet vi med våre 60 000 stemmer bare har én representant. Skulle samtlige representanter ha så mange stemmer bak seg, ville denne forsamling bestå av 30 stortingsmenn, det ville være det hele. Jeg vil bare nevne dette for å understreke at det er
395 nødvendig at vi ser på valgordningen og dermed søker å finne fram til en ordning som gir en sammensetning av Stortinget i samsvar med folkemeningen.

Hr. Borten luftet sin forargelse overfor kommunistene ved å henvise til hr. Oksvik. Jeg tror det er stor forskjell på hr. Oksvik og hr. Borten. Men denne
400 forargelse over kommunistene er ikke av ny dato i Bondepartiet. Den var der allerede på den tid Bondepartiet hadde regjeringen her i landet, og i denne regjering, som også inkluderte visse prominente personer, var denne animositet overfor kommunistene meget sterk.

405 La meg til slutt understreke at jeg ikke er blind for de positive fremskritt, som jeg ved behandlingen i Stortinget etter evne har forsøkt å være med på å gjennomføre. Jeg håper Regjeringen i mange konkrete spørsmål vil være litt mer positiv enn trontalen synes å gi uttrykk for. I den monn dette vil forekomme, vil det selvfølgelig også bli mottatt med glede. Men jeg tror det er riktig når Høires
410 Pressekontor sier om trontalen at det er intet utfordrende dokument. Nei, det skal være sant og visst, det er ikke noe utfordrende dokument. Det er et rundstykke med strøsukker på. Men det er intet program for et parti som gjennom mange, mange år har kalt seg et sosialistisk parti.

415

Kilde

Stortingstidende 1958, s. 136-141.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/et-rundstykke-med-strosukker-pa>

420

425

430

435

440

445

450

455